

INVESTIČNÉ STIMULY V ROKOCH 2017- 2022

SAMUEL JURČIŠIN

Investičné stimuly sú nástroje porušujúce trhové princípy. Tento fakt si uvedomuje väčšina ekonómov aj politikov, no zároveň sú obhajované ako nevyhnutné a relatívne lacné opatrenia na postrčenie ekonomiky vpred, či vyhrávanie medzinárodných súbojov o veľké súkromné investície.

V nasledujúcich riadkoch analyzujeme dostupné štatistiky udelených investičných stimulov na Slovensku za obdobie 2017 - 2022. Staršie dáta nájde čitateľ spracované v publikácii [Investičné stimuly z roku 2017](#). Teoretické rozpracovanie témy investičných stimulov je dostupné v publikácii z roku 2013 pod názvom [Investičné stimuly - Tvorba nových hodnôt alebo prerozdelenie existujúcich?](#) Obe sú dostupné na stránkach iness.sk.

- V rokoch 2017- 2022 bolo podľa databázy Ministerstva hospodárstva¹ na Slovensku udelených 75 investičných stimulov v celkovej hodnote vyše 272 miliónov eur na projekty, ktoré mali vytvoriť dokopy 9 575 pracovných miest.
- Priemerný náklad na jedno vytvorené pracovné miesto bol 28 524 eur. Do okresov s nadpriemernou mierou zamestnanosti smerovalo celkovo cez 53 % štátnej pomoci, do krajov s nadpriemernou nezamestnanosťou skoro 56%.
- Za sledované obdobie udelila vláda v priemere 12,5 stimulov ročne.
- Tento počet ale výrazne kolísal od 2 stimulov udelených v roku 2019 po 18 stimulov ročne v rokoch 2018 a 2022.
- Priemerná výška oprávnených investičných nákladov dosiahla približne 21,5 milión eur.
- Priemerná výška investičného stimulu dosiahla cez 3,6 milióna eur, teda cca 17 % z oprávnených investičných nákladov. Jeden investičný stimul mal v priemere vytvoriť 128 pracovných miest.
- Najvyšší náklad na 1 pracovné miesto bol 279 722 eur.

Rok	Počet podporených investícií	Oprávené investície spolu (v mil. eur)	Objem poskytnutých stimulov (v mil. eur)	Vytvorené pracovné miesta	Stimul na 1 pracovníka
2017	15	367 057 830	83 945 520	3 056	26 607
2018	18	222 241 483	47 317 018	2 915	17 769
2019	2	25 595 487	5 000 000	104	50 840
2020	12	123 281 324	27 968 719	1 065	52 623
2021	10	394 798 762	50 319 815	1 370	35 418
2022	18	486 698 414	58 051 238	1 065	46 008
Celkovo	75	1 619 673 300	272 612 310	9 557	28 524

Investičné stimuly boli dlhodobo vnímané ako nástroj na znižovanie regionálnych rozdielov. Analýza dát z rokov 2017- 2022 ukazuje, že situácia sa z pohľadu smerovania stimulov oproti minulosti zmenila. Kým analýza dát z rokov 2002- 2016 odhalila, že viac než 75 % objemu investičných stimulov išlo do okresov s podpriemernou nezamestnanosťou, za roky 2017- 2022 počtom "zvítazili" okresy a kraje s nadpriemernou nezamestnanosťou.

Do okresov s nadpriemernou nezamestnanosťou smerovalo 41 zo 75 udelených stimulov, do krajov s nadpriemernou nezamestnanosťou 48 zo 75 investičných stimulov. Náklad na vytvorenie jedného pracovného miesta v okresoch s nadpriemernou nezamestnanosťou sa nelíšil výrazne od nákladov na vytvorenie jedného pracovného miesta v okresoch s podpriemernou nezamestnanosťou. V okresoch s podpriemernou nezamestnanosťou bol náklad 28 583 eur na pracovné miesto, v okresoch s nadpriemernou nezamestnanosťou išlo o 28 473 eur. Okresy s vyššou nezamestnanosťou zároveň získali 53% plánovaných vytvorených pracovných miest. Najvyššiu podporu ale získal Trnavský kraj vo výške 41 tis. eur na jedno pracovné miesto, hoci je to kraj s druhou najnižšou mierou nezamestnanosti v SR.

¹ <https://www.economy.gov.sk/uploads/files/uADcu7Xf.xlsx?csrt=8820184313753587911>

Okres (typ okresu)	Nadpriemerná nezamestnanosť	Podpriemerná nezamestnanosť
Počet stimulov	41	34
Objem stimulov	145 529 549	127 082 761
Plánovaných prac. miest	5 111	4 446
Dotácia na 1 prac. miesto	28 473	28 583

Z krajov sa najlepšie darilo v objeme investícií Košickému a Trnavskému kraju. Podporené investície v týchto krajoch dosiahli zhodný objem 360 miliónov eur. Kým Košický kraj má dlhodobo výraznejšie nadpriemernú nezamestnanosť, Trnavský ju má dlhodobo veľmi nízku. Najmenej sa darilo Bratislavskému kraju, ktorý žiadny investičný stimul za sledované obdobie nezískal a Nitrianskemu kraju, ktorý stimuloval za sledované obdobie investície v hodnote 61 miliónov eur.

Kraj	Počet stimulov	Objem investícií	Objem stimulov	Plánovaných prac. miest	Stimul na 1 pracovné miesto
BA	0	-	-	-	-
BB	14	140 653 889 €	25 267 270 €	1435	17 964 €
TT	5	356 279 801 €	61 925 338 €	1480	41 841 €
TN	9	317 845 164 €	19 811 479 €	779	25 431 €
KE	16	357 467 671 €	61 189 771 €	2088	34 753 €
NR	6	67 368 596 €	12 609 282 €	1090	11 568 €
PO	17	280 754 526 €	65 059 265 €	1872	34 753 €
ZA	8	99 303 653 €	26 749 905 €	831	32 190 €

Vytváranie pracovných miest je jedným z hlavných argumentov obhajcov stimulov, keďže zahraničné investície podporené investičnými stimulmi od štátu sú vnímané ako jeden z nástrojov na zníženie nezamestnanosti. Celkový priemerný náklad na jedno pracovné miesto dosiahol 28 471 eur na jedno vytvorené pracovné miesto.

Rozsah podpory na jedno pracovné miesto sa ale výrazne líši. Najvyššia podpora pre pracovníka bola 279 722 eur na jedno pracovné miesto pre spoločnosť Volkswagen Slovakia a.s. (pobočka v Martine), čo je obdoba vyše 15 priemerných ročných mzdových nákladov na Slovensku za daný rok. Pri troch ďalších stimuloch išlo o podporu presahujúcu 100 000 eur na pracovníka. Musíme však poznamenať, že za posledné roky sa filozofia udeľovania stimulov na čas posunula od cielenia pracovných miest k cieleniu pridanej hodnoty a podpory nových technológií, najmä s novým zákonom v roku 2017.² V prípade spomínanej investície VW sa jednalo o podporu elektromobility. Smerovanie do najmenej rozvinutých okresov však bolo naďalej zdôrazňované, aj po nástupe novej vlády v roku 2020.³

² <https://hnonline.sk/finweb/ekonomika/978341-stimul-ziskaju-firmy-ktore-investuju-viac-do-vyskumu>

³ <https://www.mhsr.sk/top/investicne-stimuly-budu-smerovat-do-najmenej-rozvinutych-okresov-pojde-predovsetkym-o-danove-ulavy>

Najvyšší stimul na 1 pracovníka		Časový násobok priemerného mzdového nákladu v danom roku
VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.	279 722 eur	15,2 rokov
Porsche Werkzeugbau s. r. o.	142 000 eur	6,8 rokov
KAMAX Fasteners s.r.o.	129 310 eur	6,2 rokov
SLADOVNĚA a.s.	110 000 eur	6 rokov
Schaeffler Kysuce, spol. s r.o.	97 764 eur	5 rokov

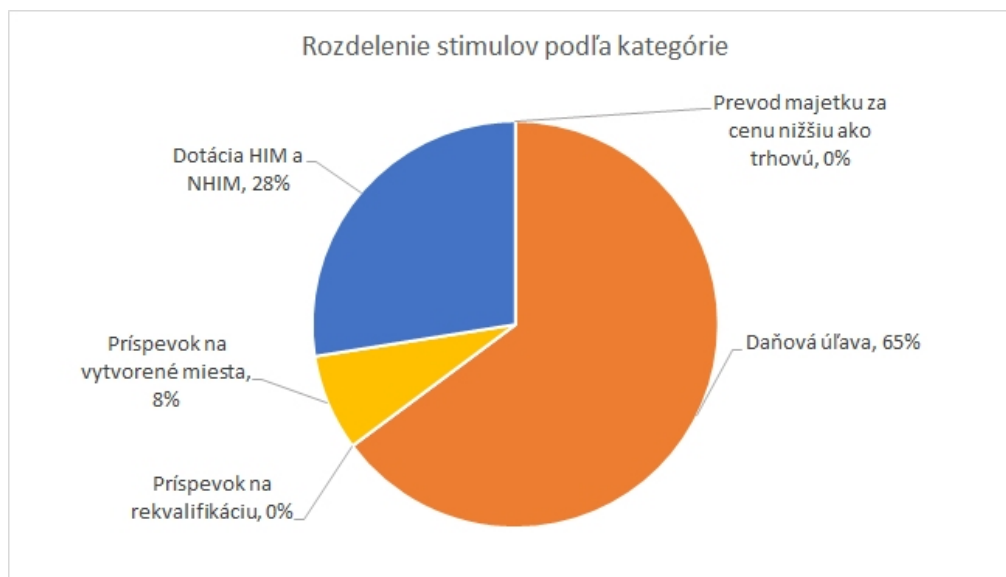
Opačným "extrémom" bola dotácia na 1 vytvorené pracovné miesto vo výške 5 666 eur, čo predstavovalo iba 0,3 priemerných ročných mzdových nákladov za daný rok. Ďalšie tri stimuly boli vo výške menej než 10 000 eur na jedno vytvorené pracovné miesto.

Najnižší stimul na pracovníka		Časový násobok priemerného mzdového nákladu v danom roku
ZF Slovakia, a.s.	5 666 eur	0,3 roku
FAFRÁK & FAFRÁK v.o.s.	7 699 eur	0,5 roku
Arcondis Solutions s.r.o.	9 744 eur	0,5 roku
LEYARD EUROPE s.r.o.	8 823 eur	0,6 roku
INTERCABLE s.r.o.	10 456 eur	0,6 roku

Výška priemerného stimulu na jedno pracovné miesto sa medzi jednotlivými rokmi značne líšila. Kým v roku 2018 išlo len o niečo vyššie 16 000 eur na osobu, v roku 2022 "stálo" jedno pracovné miesto až 54 508 eur.

Fiškálne náklady na investičné stimuly v porovnaní s predchádzajúcim obdobím klesli. Podiel investičných stimulov na výbere dane z príjmov právnických osôb (DPPO) dosahoval od 0,17% po 2,8%. V priemere za sledované obdobie dosiahol podiel investičných stimulov 1,62% objemu vybraných na korporátnej dani.

Dve tretiny stimulov predstavovala úľava na dani, viac ako štvrtinu potom dotácia na hmotný a nehmotný investičný majetok.

Záver

Politika investičných stimulov napriek našej kritike pokračovala aj v období 2017 – 2022. Oproti minulosti prišlo však k ich výraznejšiemu nasmerovaniu do okresov s nadpriemernou nezamestnanosťou. Konkrétne parametre udelených stimulov (najmä stimul na jedno pracovné miesto) sú však naďalej veľmi premenlivé, postavené viac-menej na náhode, teda na tom, aké investície sú práve na stole.

INESS naďalej zdôrazňuje potrebu prejsť od stimulovania vybraných „vítazov“ prostredníctvom investičných stimulov k zlepšovaniu podnikateľského prostredia ako celku.

–

Pozn1: Pozorný čitateľ si iste všimol, že prehľad stimulov neobsahuje stimuly poskytnuté automobilke Volvo počas roku 2022. Je to preto, že počiatočné investície zabezpečuje slovenská, štátom vlastnená spoločnosť Valaliky Industrial Park, s. r. o., a preto sa to nepovažuje za štandardný investičný stimul. Spoločnosť VIP je navyše dotovaná atypicky, formou prevodu štátnych finančných aktív do základného imania spoločnosti. Zatiaľ boli schválené už dva prevody v objeme 124 mil. eur a 85 mil. eur. Túto sumu 209 mil. eur neskôr prirátame k ostatným stimulom poskytnutým priamo automobilke Volvo.

Pozn2: Zo spracovania bola vyradená investícia č. 205 pre Mondi SCP, ktorá nebola schválená slovenskou vládou a slovenskými štátnymi orgánmi, ale Európskou komisiou. Výška štátnej podpory pre túto investíciu presiahla 48 000 000 eur. Vzhľadom na to, že išlo o spracovanie investičných stimulov za roky 2017- 2022, investícia Jaguar Land Rover bola vyňatá, keďže bola schválená uznesením vlády v roku 2015 a teda nespadá pod stanovený interval.

O autorovi

Samuel Jurčišín študuje na Gymnáziu Jura Hronca. Vzhľadom na svoj záujem o ekonómiu a možnosť nabrať nové schopnosti a skúsenosti sa rozhodol pracovať pre INESS. V roku 2023 sa stal víťazom 6. ročníka Ekonomickej olympiády. Jeho ďalšie aktivity zahŕňajú akademickú debatu a šach.

Vydal: INESS - Inštitút ekonomických a spoločenských analýz
www.iness.sk

Autor: Samuel Jurčišin
Grafický dizajn: INESS
Rok vydania: 2023

Kontakt:

Martin Vlachynský
martin.vlachynsky@iness.sk

www.iness.sk